

זכרון עולם
 איש חי
 רב פעלים
 רודף צדקה וחסד
משה שניצר
 ז"ל
 ב"ר מנחם מנדל ז"ל
 תנצב"ה

מאורות הדף היומי

עלון שבועי ללומדי "הדף היומי"

בית המדרש דחסידי סוכטשוב בני ברק
 כולל דחסידי סוכטשוב
 כולל "סנה משה"
 ע"ש הרה"ח ר' משה יצחק זיסר ז"ל
 בית מדרש
 למגידי שיעור "דף היומי"
 חתום סופר 3 ת.ד. 471 ב"ב טל. 03-5775333

זכרון עולם
 האשה
 החשובה ודופת
 צדקה וחסד
**מררת
 רודה שניצר**
 ע"ה
 ב"ר מאיר ז"ל
 תנצב"ה

י"ל ע"י ביהמ"ד למגידי שיעור "דף היומי" בראשות הגר"ד קובלסקי שליט"א • לע"נ הר"ד מרדכי קלמן (מוטי) זיסר ב"ר משה יצחק ז"ל

בס"ד, י"ב אב תשפ"ג **מסכת גיטין ע"ה - פ"א ♦ כלים כ"א, א' - כ"ב, ב'** גליון מס' 1262

- ♦ קבלן שאינו מוכן לקבל את תשלומי הדירה
- ♦ כשהכהן מיאן לפדות ילד
- ♦ קניית מחסן מעמותת דיור
- ♦ ביקור בארץ ישראל, מצווה?
- ♦ מדוע לא עלו רבותינו האמוראים מבבל?
- ♦ בן זכר וארץ הקודש

השבוע בגליון

- ♦ ביקור בארץ הקודש, מצווה?
- ♦ גלימה ערבית תמורת פרעון חוב
- ♦ כלכלה תמורת דירה

בשורה לקוראי הגליון!

ניתן לקבל את הגליון בדוא"ל מידי שבוע חינם
 להצטרפות: meorot@meorot.co.il

דבר העורך

בית הבראה

בתקופה בה המודעות בעיתונים מפתות, מדרבנות, נוגשות, מציקות, ואפילו כמעט כופות, לצאת מדירת קבע לנופש ארעי, ולהפוך את הבית - ארעי, ואת הנופש - קבע, משל זוהי חובתו של אדם בעולמו, ולשם כך טרח מיום לידתו - ראוי להתבונן במעשה הבא.

מעשה ביהודי שלקה בליבו, וילך לדרוש ברופאים. בדקו ומצאו כי חולה הלב שלפניהם עמל בתורה בעיון רב שעות ארוכות; על שכמו נטל אחזקת כולל בראשו הוא עומד; מידי יום הוא מוסר שני שיעורים בדף היומי ומתאמץ בכל מאוודו כדי לרבע תורה; לעניים ונדכאים הנקרים בדרכו הוא מושיט יד תומכת ומתלווה אליהם עד השלמת מחסורם; ועוד כהנה וכהנה - ויפסקו הרופאים את דברם: מנוחה, מוחלטת, שבועיים ימים לא יעשה מאומה מכל אלה, למען יאריך ימים על האדמה.

חזקה עליו מצוות הרופאים וינדוד נתניתה, לבית הבראה שעל חוף הים.

באותם ימים שהה בבית הנופש אחד מקרוביו, צעיר לימים שבא בברית הנישואין חודשים אחדים לפני כן. מיד כשפגש בצעיר שילב זרועו בזרועו ו... רגליו מוליכות אותו לבית המדרש. היה זה לאחר

דף ע"ב/הרי זה גיטין על מנת שתתני לי מאתים זוז
קבלן שאינו מוכן לקבל את תשלומי הדירה

סוגייתנו עוסקת בבעל שנתן גט לאשתו, והתנה שהגירושין יחולו רק לאחר שהיא תתן לו מאתיים זוז. הגמרא דנה אם כוונתו של הבעל היתה שהגירושין יכנסו לתקפם כאשר הוא יקבל לידיו את הכסף, או שמא די בכך **שהיא נתן** לו את הכסף. הנפקא מינה היא, במקרה שהבעל התחרט וסרב לקבל את הכסף והאשה הניחתו לפניו בעל כרחו. שכן, אם כוונתו היתה שהאשה תתגרש כאשר הוא יזכה בכסף - לא התקיים התנאי, שהרי הוא לא זכה בו עדיין. אולם, אם כוונתו היתה שהגירושין יחולו רק לאחר שהיא נתן לו את הסכום הנדרש, גם באופן זה קיימה האשה את התנאי, שהרי היא נתנה את הכסף ואין צורך שהוא יזכה בו. להלכה (רמב"ם הלכות גירושין פרק ח' הלכה כ"א, שולחן ערוך אבן העזר סימן קמ"ג סעיף ד') נפסק, כי עד שלא קיבל הבעל את המעות מרצונו, האשה אינה מגורשת.

כשהכהן מיאן לפדות ילד: בכפר נידח נולד ליהודי בן בכור.

כאשר האב רצה לקיים את מצוות פדיון הבן, התברר לו לתדהמתו כי הכהן היחיד המתגורר בכפר מסרב לקבל לידיו את חמשת הסלעים, מסיבות השמורות עמו. לכאורה, מצבו של האב דומה לזה של האשה שבעלה מסרב לקבל מאתיים זוז מידי אשתו, וכשם שנפסק להלכה, שנתנית המעות בעל כרחו של הבעל אינה נחשבת לנתנה, כמו כן אבי התינוק אינו יכול לקיים את המצווה על ידי הנחת הסלעים לפני הכהן המסרב לקבלם.

מתנות כהונה, כיצד? אולם, בעל פרי חדש (בספרו שו"ת מים חיים, סימן ד' הובא בפתחי תשובה י"ד סימן ס"א ס"ק א') מחלק בין שני המקרים ואומר, כי כאשר הבעל מתנה שהגירושין יחולו אם אשתו תתן לו מאתיים זוז, כוונתו היחידה היא לכך שהונו האישי יגדל במאתיים זוז. לכן, כאשר האשה מניחה את המעות לפניו והוא לא זוכה בהן, עדיין לא קויים התנאי. לעומת זאת, בפדיון הבן ובשאר מתנות הכהונה, המצווה היא להעניק לכהן את אשר ציוונו הקב"ה, אך אין זו חובתנו לוודא שהכהן אכן יזכה בהן, אלא די בכך שהנחנו אותן לפניו. על כן, האב רשאי להניח את הסלעים לפני הכהן, וסירובו לקבלם אינו פוגם בקיום מצוות פדיון הבן. אמנם, היו שחלקו על דבריו וסברו כי גם במתנות כהונה אין יוצאים ידי חובה על ידי נתנה לכהן בעל כורחו (שו"ת אגורה באוהלך, הובא בשדי חמד חלק ה' מערכת הנון כ' כ"א, ובקצות החושן סימן רמ"ג ס"ק ד' נשאר בצ"ע).

צעילוי נשמת

הר"ד **אברהם משה בליטנטל** ז"ל
 בן הר"ר יהודה אריה ז"ל
 נלב"ע י"א באב תשמ"ט
תנצב"ה
 הונצח ע"י נכדו ידידנו
 הר"ר **שאלו חסדיאל** ומשפ' שיחיו בני ברק

צעילוי נשמת

הר"ד **אהרן סלומון** ז"ל
 ב"ר זאב ז"ל
 נלב"ע י"ז באב תשמ"ח
תנצב"ה
 הונצח ע"י בנו ידידנו
 הר"ר **זאב סלומון** ומשפחתו שיחיו - בני ברק

צעילוי נשמת

הר"ד **יצחק קליין** ז"ל
 ב"ר בנימין ז"ל
 נלב"ע י"ב באב תשל"ז
תנצב"ה
 הונצח ע"י בנו ידידנו
 הר"ר **יוסף (רמי) קליין** ומשפ' שיחיו - בני ברק

לעילוי נשמת

מרת **גיטה גרינברג** ע"ה ב"ר שמעון שר"ב לייבל ז"ל
 נלב"ע י"ג מנחם-אב תשנ"ו **תנצב"ה**
 הונצחה ע"י ידידנו הר"ר **שמעון גרינברג** ומשפחתו שיחיו - ת"א

נר ה'
 נשמת
 אדם

ברם, נידונים אלה הינם לגבי גט ומתנות כהונה בלבד, שכן, בדבר חמור כענייני גיטין החמירו הפוסקים, וכן במתנות כהונה נאמרה בתורה לשון "נתינה" ויתכן שאין די בהנחת המתנות לפני הכהן. אולם, בדיני ממונות אנו מחשיבים נתינה בעל כרחו של המקבל כנתינה מושלמת (בית שמאל שו"ע אבן העזר סימן קמ"ג סעיף ד' ס"ק ז').

קניית מחסן מעמותת דוור: מעשה באדם שרכש מחסן מעמותה וחתם על חוזה שכלל בתוכו את שני הסעיפים הבאים: **א.** התשלום על המחסן יחולק לשה תשלומים. **ב.** המחסן יעבור לבעלות הקונה רק לאחר התשלום האחרון.

כעבור זמן מה, מסיבות שונות, התחרטה הנהלת העמותה ממכירת המחסן ובקשה למנוע את העברתו לידי הקונה, תוך שימוש בסעיף הקובע כי המחסן יעבור לבעלות הקונה רק בתום התשלומים. עקב כך הונחו פקידי העמותה שלא לקבל את התשלומים הנוספים מידי הקונה, ועל ידי כך לבטל את הקניין. אולם, מאחר שבדיני ממונות, כאשר אדם מתחייב להעביר ממון לרעהו, הוא יוצא ידי חובה בכך שהניח את הסכום הנדרש לפניו, כאמור, גם במקרה זה נפסק (פד"ר ירושלים דיני ממונות ח"ג עמוד צ"ט) כי יד הקונה על העליונה, מאחר שהוא עמד בהתחייבותו לשלם את תשלומיו כנדרש.

דף ע"ב כי הווי מפיטרי רבנן מהדדי - בעכו הווי מפיטרי

ביקור בארץ ישראל, מצווה?

גמרתנו מספרת על אמוראים שעלו מבבל ללמוד תורה בארץ ישראל, וכשחזרו לארץ מוצאם, בבל, חבריהם מארץ ישראל ליווים והקפידו להיפרד מהם בעכו, כדי שלא לצאת מתחום ארץ ישראל.

מדוע לא עלו רבותינו האמוראים מבבל? התשב"ץ (סימן תקס"א) מבאר, כי אמוראי בבל לא השתקעו בארץ ישראל, משום שעקב כך הם היו צריכים להתבטל מתלמודם כדי לחזור אחר מזונותיהם. ומאחר שמבואר בגמרא (עירובין מז/א), שמותר לצאת מארץ ישראל לחוץ לארץ כדי ללמוד תורה, כל שכן שאין לאדם לעזוב את רבו שבחוץ לארץ כדי לעלות לארץ ישראל.

בן זכר וארץ הקודש: העיסוק בנידון זה מעורר שאלה מעניינת, האם גם מי שבא לבקר בארץ ישראל מקיים מצווה, או שמא רק מי שבא להשתקע בה.

מהרי"ט (שו"ת, חלק ב' י"ד סימן כ"ח) דן בנושא זה לגבי יהודי שהתגורר באנדרינופלה שבתורכיה ונדר נדר לאלוקי ישראל, כי אם תלד אשתו בן זכר, יסע לארץ הקודש לחונן את עפרה. במזל טוב, לשמחתו הרבה ילדה אשתו בן זכר, אך כאשר רצה לקיים את נדרו, התברר לו כי הסכום הדרוש למסע אינו בהישג ידו, וכמו כן "רעדה אחזתהו מגאון הים ומשאון גליו". למעשה, הנידון הוא, האם המבקר בארץ ישראל מקיים מצווה, ולפיכך, נדרו של האב הרי הוא "נדר מצווה", שאין להתירו אלא בשעת הדחק (שו"ע י"ד סימן ר"ג סעיף ג').

ביקור בארץ הקודש, מצווה? בנושא זה נחלקו הפוסקים. לדעת מהרי"ט, מצוות יישוב ארץ ישראל אינה מתקיימת אלא על ידי מגורים בה, וביקור בה בלבד אינו נחשב למצווה, ולפיכך, נדרו של האב המאושר אינו נחשב כנדר מצווה. אולם, תשב"ץ (סימן רמ"ח ס"ק י"ד) חולק על כך וסובר, שעיקר מצוות יישוב הארץ היא בקיום המצוות התלויות בארץ, ועל כן, גם המבקר בארץ ישראל על מנת לשוב, מקיים מצווה, ולפיכך, נדרו של האב נחשב כנדר מצווה. את דברי תשב"ץ מחזק תלמידו בעל כנסת הגדולה (מובא בתשב"ץ) בראיה יפה, מדבריו של רבי יוחנן (כתובות קיא/א) האומר: "כל המהלך ארבע אמות בארץ ישראל מובטח לו שהוא בן העולם הבא", הרי לנו, שחז"ל שיבחו גם את המהלך בארץ ולא רק את המתגורר בה [ועיין מה שכתב בזה המהרי"ט שם].

לסיום, מן הראוי להדגיש את דברי הגאון רבי משה פינשטיין זצ"ל (שו"ת אגרות משה י"ד חלק ג' סימן קכ"ב), כי אף על פי שנפסק להלכה (רמב"ם הלכות מלכים פרק ה' הלכה ט'), שגם בזמן הזה אסור לצאת מארץ ישראל שלא לצורך, מכל מקום אין חובה ליושבי חו"ל לעלות לארץ ישראל [בעניין מצוות יישוב ארץ ישראל].

דף ע"ב הרי זה גיטיך ע"מ שתשמישי את אבא

גלימה ערבית תמורת פרעון חוב

בסוגיינתנו נחלקו רבא ורב אשי לגבי בעל הנותן גט לאשתו, ומתנה כי הגירושין יחולו בתנאי שהיא תשרת את אביו. לדעת רב אשי, כאשר הבעל לא פירט את משך הזמן שבו עליה לטפל באביו, די בכך שתטפל בו יום אחד ולאחר מכן היא מגורשת. אולם רבא סובר שכוונת הבעל היתה שהיא תטפל באביו כל ימי חייו, וגירושיה יחולו רק לאחר שתעשה כן. להלכה, נחלקו הפוסקים כיצד לנהוג (עיין שולחן ערוך אבה"ע סימן קמ"ג סעיף ח). על פי דברי סוגיינתנו הכריע בעל בן איש חי בשאלה מעניינת שהופנתה אליו, אך תחילה נקדים בביאור הרשב"א המפרש את דברי סוגיינתנו.

ארוחת הבוקר, סיפר הצעיר. ישבנו ולמדנו בעיון עד ארוחת הצהרים. לאחר ארוחת הצהרים... טוב, עד ארוחת הערב, ו... טוב, עד... אמרתי לו: דוד יקר! הרי הרופאים ציוו עליך מנוחה, האם כך נחיים? הוא השיב לי על אתר: היודע אתה מה זה מזכיר לזי מעשה בדג שלקה בלבנו. אמרו הרופאים: אין לו תרופה אלא מנוחה, והואיל ובמים אין לו מנוח והוא נע ונד, הבה נוציאנו היבשה... לאחר תשובה זו נעתקו המילים מפי בלא תורה - חייו לא נחשבו בעיניו, וכך זכיתי ללמוד עם הגה"צ רבי שמואל קובלסקי זצ"ל יום אחר יום, עד שתמו ימי הנופש...

לפני שלשה עשורים הלך לעולמו הגה"צ רבי שמואל צבי קובלסקי זצ"ל, אשר שימש במשך שנים רבות כרב ביהמ"ד וראש הכולל סוכטשוב בבני ברק, אך פעלו ומפעלו הגדול לתורה בבית המדרש דחסידי סוכטשוב בבני ברק וכל הנלווה אליו, מוסיף לפכות ולהתרבות כמעין מים חיים. גם הזכרונות מן האיש הגדול אינם פסים, כדרך העולם. הדמות המופלאה מוסיפה לחיות בלבבות רבים, הן אלה שהכירוהו בחייו והן אלה שהתודעו לדמותו לאחר פטירתו.

אם כך בתקופת נופש להבראת לבו החלוש, נקל לשער את הנהגתו בימים כתיקונם. רעייתו הרבנית תבלחט"א מספרת, כי מיד לאחר נישואיהם הקדיש את החדר השלישי בביתו ללימוד רצוף. עד מהרה התעטרו הקירות בספרים והוא היה מסתגר בחדרו שעות ארוכות, רצופות, בעומק העיון. לאחר פטירתו הגיעו שכנים לנחם והעידו כי במשך שנים ארוכות כמעט לא ראו את האור בחדר לימודו כבה... כשהעיר כבר נמה את שנתה וגם הם עלו על יצועיהם - האור עדיין דלק. גם כאשר השכימו קום - האור כבר דלק...

גם ד"ר כהן מבני ברק לא מפספס.
2 משניות ביום
וכל היום נראה אחרת.

כולם מצטרפים מה איתך?

לקבלת ספרון חודשי ראשון חינם מתקשרים ומאירים את הנשמה! *3764

כלכלה תמורת דירה: בבואו לבאר את דברי סוגייתנו כותב הרשב"א (ע/א), כי יש לדון אם גם כאשר אדם אומר לחבירו "בית זה נתון לך במתנה על מנת שתזון את אבי" סובר רב אשי שדי בכך שיזון את האב יום אחד בלבד. שכן, לכאורה, יש לחלק בין המקרים, משום שיתכן שדווקא לגבי בעל המתנה את תקפו של גט בטיפול באב, אנו אומדים בדעתו שאין כוונתו לדאוג לאביו אלא לצער את אשתו בלבד, ועל כן די בכך שהיא תשרת את אביו יום אחד, שגם בזה כבר נגרם לה צער. אולם, הנותן **ממון** לחבירו תמורת טיפול באביו, מסתבר, שכוונתו היא עסקית גרידא, וממילא, על חבירו לזון את אביו כל ימי חייו כדי שהדירה תעבור לרשותו, ואין די בטיפול חד-פעמי באב.

בזיונות, או חובות? יהודי הלווה לרעהו סכום כסף נכבד. בהגיע עת הפרעון נחה רוח טובה על המלווה והוא התנה בפני עדים, כי יוותר ללווה על החוב אם הלה ילבש גלימה ערבית, אשר כעדותו של הבן איש חי לא היתה משובחת ביותר: "והגלימה היתה בזויה מאותם הגסים שלובשים הערביים, גם היתה מזהומת וישנה ויש בה כמה טלאים". הלווה האומלל העדיף בזיונות על פני פרעון החוב, ויצא לרחוב העיר כשהסחבה עטויה לגופו. לתומו חשב הלווה כי חובו נמחל.

לאחר זמן-מה מת המלווה, ולהפתעת הלווה טענו יורשי המלווה כי החוב לא נמחל מעולם, מאחר שהתנאי שהתנה אביהם - לא קויים! שכן, לדבריהם, כוונתו היתה שהלווה ילבש את הגלימה **כל ימי חייו**, ומשלא עשה כן אלא פעם אחת בלבד, לא התקיים התנאי ולא בטל החוב.

אולם, בעל בן איש חי (שו"ת תורה לשמה סימן של"ח) הכריע, כי חובו של הלווה נמחל לו עם לבישת הגלימה במשך יום אחד. זאת, על פי המבואר ברשב"א, כי לדעת רב אשי בסוגייתנו, אם לעושה התנאי אין תועלת ממונית בתנאו ומטרתו היחידה היא לגרום צער לזולתו, אין צורך בקיום התנאי לאורך שנים, ודי בקיומו פעם אחת. לפיכך, לפי דעת הפוסקים שהלכה כרב אשי, פקע חובו של הלווה האומלל שהרי המלווה לא התנה עמו שילבש את הגלימה הערבית אלא כדי לצערו, ועל כן לבישתה במשך יום אחד נחשבת כקיום התנאי וחובו נמחל.

אמירת קדיש תמורת תשלום: דיון זה נוגע גם לגבי מי שמינה יהודי שיאמר אחריו קדיש בימי ה"יאראציט", שיש לדון כמה זמן עליו להתמיד באמירתו, כדי שייחשב כמי שמילא את חובו וקיבל את כספו ביושר.

דף עז/ב איני ניזונית ואיני עושה

רווחי עסק המנוהל על ידי אשה, למי?

הגמרא בסוגייתנו מביאה את דברי רב האומר, שאשה יכולה לומר לבעלה "איני ניזונית ואיני עושה". כלומר: הואיל וחז"ל תקנו שעל הבעל לפרנס את אשתו ובתמורה לכך מעשי ידיה שייכים לו [משום איבה], על כן, אשה שמשתכרת באופן נאה, זכאית לומר לבעלה שהיא מוותרת על התקנה שהוא חייב לפרנס אותה, וממילא בטלה גם התקנה שמעשי ידיה שייכים לו.

מה דין עסקיהן של נשות החיל? על פי דברי סוגייתנו דן מהרי"ט (חלק ב' חו"מ סימן ס"ז) לגבי נשים שהצליחו במסחרן עד שהפכו למפרנסות הבית. לכאורה, הואיל והאשה אינה נסמכת על בעלה, אם כן, גם אם אינה אומרת "איני ניזונית ואיני עושה", מעשי ידיה אינם שייכים לבעלה שהרי הוא אינו מפרנסה, ותקנה זו גורמת לה נזקים בלבד. מעניין לצטט את לשונו הזהב: "ומה שמספקא עלי בנשים האלו, שהנה גבירות, ונכנסות בחצרות שרי מלכים וטירותם, והמה כאניות סוחר להביא טרף לביתה ומכלכלות את בעליהן זה כמה שנים ומפרי ידיהן עשתו גם גברו חיל עושר ונכסים" וכו'.

אולם, המהרי"ט מסיק, כי כל עוד לא אמרה האשה "איני ניזונית ואיני עושה", רווחי עסקיה שייכים לבעלה משני טעמים: **א.** בתחילת דרכה כסוחרת כאשר לא היה די ברווחיה כדי לפרנס את עצמה, היא נסתמכה על שולחן בעלה. יוצא איפוא, כי מעולם לא נחשב העסק כשייך לה, שהרי כל פרוטה ופרוטה שהרוויחה בעבר נזקפה לזכותו, וכל השנים עושה היא עסקים בכספי בעלה. **ב.** אמנם כעת אין לאשה כל רווח מתקנת חכמים, אלא הפסד, אך מכל מקום, חזקה על אדם שכל עוד אינו אומר במפורש שברצונו לשנות את מצבו, הריהו מותירו על כנו. ומאחר שבתחילת חייהם המשותפים בעלה פרנס אותה ומעשי ידיה היו שייכים לו, אין המצב משתנה כל עוד שלא אמרה מפורשות שברצונו לשנותו.

יכולתה של האשה להצהיר "איני ניזונית ואיני עושה", מובאת על ידי הפוסקים גם כעצה לאשה שבעלה יושב שבעה ל"ע.

אשה שזקוקה לעבוד בעת שבעלה אבל ל"ע: כידוע, (מועד קטן כ"א,ב, שולחן ערוך יו"ד סימן ש"פ סעיף א') בימי ה"שבעה" אין אבל רשאי לעסוק במלאכתו ואף בניו הסמוכים על שולחנו אסורים במלאכה בתקופה זו, משום שמעשי ידיהם שייכים לאביהם וממילא מלאכתם הריהו מלאכתו של אביהם האבל (שולחן ערוך שם, סעיף ד'). לדעת חלק מן הפוסקים (דעת קדושים, אור יצחק יו"ד שם), מאחר שמעשי ידיה של האשה שייכים לבעלה, גם היא אסורה בעשיית מלאכה כאשר בעלה יושב "שבעה".

חלפו שנים, לבו כמעט פסק מפעום פעמים אחדות, חולשה ותשישות היו מנת חלקו, והגיע יום הכיפורים האחרון לחייו. בתקפו של הצום, לקראת תפילת נעילה, החל לצעוד מבית מדרשו במערב העיר לבית מדרשו של האדמו"ר מנדבורנה זצ"ל - מהלך של כמחצית השעה לאדם בריא. ולאדם חולה... סוף סוף הגיע, ובדיוק היתה הפסקה קלה לפני תפילת נעילה. אך הציב רגלו על מפתן בית המדרש רמו לבחור חמד שיקרב אליו עם גמרות, והתיישב עמו להגות בלימוד!

התמדתו המופלאה לא עצמה את עיניו מראות בצרכי הזולת. רבים ומופלאים הם המעשים המסופרים אודותיו. נציין את אחד מהבולטים שבהם.

בתקופת ה"שבעה" הגיע לנחם יהודי, ונפשו סערה עליו. קם וישב, עמד וישב ישב, עד שסיפר כי בעודו לומד בישיבה התערער מצבו הנפשי עד שנוקק לטיפול בבית מרפא. קולו רעד בשעה שלחש: צבי היה היחיד שבא לבקר אותי! היחיד! הוא בא ו... אמר לי שאני בסדר. אני... בסדר. עשיתי בפניו מעשה שטות ועדיין לא הסכים לקבלני כשוטה, אלא נזף בי כבפקח העושה מעשה שטות. הוא רצה שאהיה כמו כולם. בזכותו יצאתי משם, משתדל להיות כמו כולם...

★ ★ ★

המעשים המופלאים הללו עובדו מתוך הספר הנפלא "אנא עבדא". יתר דברי ימיו הלא המה כתובים בספר מיוחד זה הארוג מעשה אומן ומתאר מסכת חיים מופלאה של אדם מופלא.

המעוניין לזכות את הרבים בסיפור מעניין, או בעובדה מרתקת שניתן ללמוד מהם מוסר השכל, מוזמן לפנות למערכת מאורות הדף היומי, ואנו נפרסם זאת בע"ה בטור זה. כתובתנו: ת.ד. 471 בני ברק. פקס: 03-570-67-93 דוא"ל: mendelson@meorot.co.il

בברכת התורה, העורך

עולים על רכבת הלימוד

מצטרפים לאלפי הלומדים קטעי גמרא, משנה והלכה מדי יום ביומו, בכל זמן ובכל מקום. זוהי ההזדמנות לקבוע 'עיתים לתורה'. לומדים כמה דקות וחוזים בסיפוק רוחני עצום!

קבע עיתים ללימוד
 עכשיו! 3029 *

חודש ראשון התנסות חינם

פנינים

דף עז/א הזורק גט

אין גט בפרשת מזבח

כתוב בספר עולת אלעזר: בפרשת התמיד כתובות כל אותיות הא' ב' מלבד ג' וט'. מכאן שאין המזבח מחבב גיטין. זהו שאמרו להלן בסוף המסכת שהמגרש את אשתו הראשונה המזבח מוריד עליו דמעות...

דף פ/א שינה שמו ושמה

דקדוק בכתיבת שמות

מעשה בגאון רבי חיים מולאזין זצ"ל שכתב מכתב לבתו, שהתגוררה בעיר אחרת, חתמו ומסרו לשליח.

כשיצא השליח התחרט רבי חיים, החזירו והחליף את המכתב באחר.

בנו רבי יצחק שהיה נוכח בדבר, תמה: שני המכתבים זהים לחלוטין!

- לא דקדקת בני, הסביר לו רבי חיים. המכתב השני שונה מן הראשון באות אחת בשמה של בתי. ירא אני פן יזדקקו לתת גט באותה עיר לאשה ששמה כשמה, ויעזרו במכתבי על מנת לידע כיצד נכתב שם זה ונמצאתי גורם תקלה חמורה...

[יש אומרים שאכן כך אירע לבסוף, שמכתבו של הגר"ח שימש הוראה כיצד אותו שם נכתב!...]

דף פא/א צריכה הימנו גט שני

בין קידושין לגירושין

פעם נשאל הגאון רבי זלמן סורוצקין זצ"ל על ידי השלטונות הפולניים על אודות רב שמפני הספק סידר פעמיים גט לאשה אחת, ומתנגדיו מצאו מקום להעליל עליו כי אינו ראוי לרבנות - למחר עוד יקדש אשה פעמיים.

הסביר הגר"ז לשופטים הגויים:

כאשר רב מסדר קידושין פעמיים - יש לפטרו, שכן הקידושין הם ענין של קדושה ונעשים עם ברכה וכוס יין. אין לעשותם לבטלה. גירושין הם מעשה שילוח בעלמא, וניתן לעשותו עשר פעמים ואין בכך מתום.

סברו השופטים הגויים וקבלו והרב נותר על מכונו.

לעילוי נשמת

הר"ר אהרן פרנץ ז"ל

ב"ר יוסף זאב ז"ל נלב"ע בעש"ק ז' בתשרי תש"ם ופרופ' מנחם צבי קדרי ז"ל

ב"ר יהושע ז"ל נלב"ע י"ז באב תשע"א

תנצב"ה

הונצח ע"י ד"ר יוסף וד"ר מיכל פרנץ ומשפ' שיחיו

לעילוי נשמת

הר"ר חיים פרנקל ז"ל

נלב"ע י"ג באב תשס"ד תנצב"ה

הונצח ע"י המשפחה שיחיו

נר ה' נשמת אדם

הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל (מכתבו הובא ב"פני ברוך" עמוד ת"ס), ייעץ לאשה שנזקקה לצאת לעבוד גם בימים שבהם ישב בעלה "שבעה", שתאמר לבעלה את המובא בסוגייתנו: "איני ניזונית ואיני עושה", ושוב לא יהא עליה כל איסור לעסוק במלאכתה שהרי מעתה אין מעשי ידיה שלו [עיין ברמ"א, שולחן ערוך אבן העזר סימן ס"ט סעיף ד', האם אשה שאמרה "איני ניזונית ואיני עושה" יכולה לחזור בה].

דף עח/א לתוך קלתה מגורשת

עגלה שנפלה מתא המטען

מבואר בסוגייתנו שכאשר בעל מניח גט בכלי של אשתו, הרי זה כאילו נתן את הגט בידה, אף על פי שהכלי מונח בחצרו של הבעל. זאת, משום שבהסכמתו לכך שהכלי יונח ברשותו, הוא משאיל לה את המקום עליו הוא מונח, וממילא נחשב הכלי כאילו הוא מונח בחצרה והיא זוכה בגט, שהרי "חצרו של אדם קונה לו".

למי שייך הכסף המונח בקופות? הלכה זו נוגעת גם לגבי דיני ממונות רבים, ביניהם, מנהג המצוי בזמננו, שבבתי אבלים מניחים קופות צדקה עבור מוסדות שונים, שמאחר שניתנת רשות לגבאי הצדקה להניח בתוך הבית, הקופה, שהיא כלי של הגבאי, זוכה לו במעות עבור העניים, ואין רשות לשנות את ייעוד המעות (עיין שו"ת מנחת יצחק חלק ח' סימן פ"ו).

למי שייך הכביש? בשאלה מעניינת דן בית דין שנדרש להכריע בתביעתו של נוסע כלפי נהג אוטובוס. באחד מעיקולי הדרך בואכה ירושלים, נפתחה דלת תא המטען ועגלה השייכת לנוסע הושלכה ממנה וניזוקה קשות, ועתה תבע הנוסע את תשלום הנזק מן הנהג. אחת מן השאלות אותן יש לברר היא, מאחר שאחד מן התנאים היסודיים לקבלת שמירה על חפץ היא בהכנסתו של החפץ לרשות השומר [לדעת מחנה אפרים, הלכות שומרים סימן ז', או על ידי קנינים אחרים], יש לדון, האם הכנסת העגלה לתא-מטען כמוה כהכנסתה לרשותו של הנהג, או שמא, מאחר שהאוטובוס נמצא ברשות הרבים, אין הדבר נחשב כהכנסת העגלה לרשותו.

במקרה זה הכריע בית הדין על פי דברי הראשונים (רשב"א ור"ן בבא מציעא ט/ב) המוכיחים מסוגייתנו, כי כאשר ניתנת לאדם רשות להניח את כליו בחצר הזולת, נחשב בעל הכלי כבעלים של הקרקע אשר עליה מונח הכלי. על כן, גם מקום עמידת האוטובוס אשר יש לו רשות לעמוד ברחובה של עיר, נחשב כרשותו של הנהג, וממילא הכנסת חפצים לתא המטען, נחשבת כהכנסתם לרשותו של הנהג [אמנם, יש לדון בכל מקרה ומקרה לגופו, ולברר היטב באלה אופנים נחשב הנהג כאחראי לפתיחתה הפתאומית של דלת תא המטען]. מעניין לראות כיצד סוגיה זו משתלשלת ונוגעת גם לדיני איסור והיתר, כאשר על פי דברי סוגייתנו הגר"י ווייס זצ"ל (שו"ת מנחת יצחק חלק ד' סימן נ"ו), לימד זכות על יהודי התפוצות לגבי בעיה הלכתית הנפוצה בחו"ל בערבי פסחים.

במקומות רבים בחו"ל אין העיריה מודעת לדיני הפסח הנוגעים לתושבים היהודים, וכך לא פעם הפסולת המצטברת בפחים בערב פסח, אינה מפונה אלא לאחר התקדש החג. נוהל זה עורר בעיה חמורה, כיצד על התושבים היהודים לנהוג בחמץ שבעגלת האשפה הנמצאת בחצרם.

מקומה של עגלת אשפה: על פי דברי סוגייתנו, בה מבואר כי ניתנת רשות להנחת כלי בחצר, גם כוללת את השאלת הקרקע שמתחתיו, יכולים גם אותם יהודים לבוא אל המנוחה והנחלה. זאת, משום שפחי הזבל השייכים לעיריה, נמצאים בחצרותיהם, ובמתן הרשות לעירייה להניח את הפחים בחצר, גם הוקנה לה מקום הנחתם, ושוב אין החמץ נמצא ברשותם אלא ברשות העיריה... אמנם הוסיף וכתב, כי לכתחילה ראוי לשפוך חומר חריף על החמץ ולהפכו למאכל שאינו ראוי לאכילת כלב, אשר אין עליו שם מאכל כלל ועיקר.

לעילוי נשמת
חכם **אברהם צורף** זצ"ל
בן ר' מנשה מאיר ופרחה ז"ל נלב"ע י"ב באב תש"ע
תנצב"ה
הונצח ע"י בנו ידידנו ר' **אפרים צורף** הי"ו - שילה

לעילוי נשמת
הר"ר **צבי נתן פינקלשטיין** ז"ל
ב"ר חיים מנחם ז"ל נלב"ע י"ד מנחם אב תשנ"ז
תנצב"ה
הונצח ע"י בני המשפחה שיחיו

לעילוי נשמת
הר"ר **אהרן פרנץ** ז"ל
ב"ר יוסף זאב ז"ל נלב"ע בעש"ק ז' בתשרי תש"ם
ופרופ' **מנחם צבי קדרי** ז"ל
ב"ר יהושע ז"ל נלב"ע י"ז באב תשע"א
תנצב"ה
הונצח ע"י ד"ר יוסף וד"ר מיכל פרנץ ומשפ' שיחיו

לעילוי נשמת
הר"ר **חיים פרנקל** ז"ל ב"ר יעקב הכהן ז"ל
נלב"ע י"ג באב תשס"ד **תנצב"ה**
הונצח ע"י המשפחה שיחיו

